

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ПРЕДМЕТІВ ОСВІТНЬОЇ
ГАЛУЗІ
«МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ» ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ОБЛАСТІ У 2022/2023
НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ**

Організація освітнього процесу в закладах професійної освіти в 2022/2023 навчальному році здійснюватиметься відповідно до Законів України [«Про освіту»](#), [Закону України «Про професійну \(професійно-технічну\) освіту»](#), [«Про повну загальну середню освіту»](#), [«Про забезпечення функціонування української мови як державної»](#), [Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти](#) та інших.

Для використання в освітньому процесі рекомендовані навчальні програми, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів

10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698).

Перелік навчальної літератури та навчальних програм, що мають грифи «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», «Схвалено для використання в освітньому процесі» або висновок «Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах» постійно оновлюється і доступний на офіційному вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Організація освітнього процесу

Освітній процес у закладах професійної освіти організовується в безпечному освітньому середовищі. Форма організації освітнього процесу може змінюватися впродовж навчального року в залежності від безпекової ситуації у населеному пункті. Запровадження та організація освітнього процесу в певному режимі, у тому числі у разі включення сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення, здійснюється відповідно до листа МОН України від 30.06.2022 № 1/7322- 22 «Про організацію 2022/2023 навчального року».

У зв'язку з широкомасштабним вторгненням Російської Федерації в Україну, яке розпочалось 24 лютого 2022 р. і призвело до тимчасового призупинення навчання, а потім до переходу на дистанційне навчання, рекомендуємо на початку 2022/2023 навчального року виявити рівень опанування учнями навчального матеріалу, яким вони оволодівали в умовах воєнного часу самостійно або із використанням технологій дистанційного навчання, запровадити «коригуюче навчання». Спосіб діагностування залишкових результатів навчання викладач обирає самостійно.

Для визначення фактичного рівня знань здобувачів освіти, що прибули на навчання з різних загальноосвітніх закладів, необхідно проводити діагностичні контрольні роботи з гуманітарних предметів у закладах

професійної (професійно-технічної) освіти, найдоцільніше у перші тижні під час теоретичного навчання серед учнів I курсу.

Значну увагу у 2022/2023 навчальному році слід приділити посиленню національно-патріотичного компонента в предметах мовно-літературної освітньої галузі відповідно до наказу МОНУ від 06.06.2022 № 527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 №641».

Під час реалізації навчальної програми рекомендуємо викладачу надавати здобувачам освіти чіткі інструкції щодо очікуваних результатів навчання, застосовувати особистісно-орієнтований підхід, що може бути забезпечений передусім вибором відповідних тем навчальних проєктів та ролей у груповій діяльності.

Звертаємо увагу про дотримання мовного законодавства в освітньому процесі на виконання [Конституції України](#), [законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»](#) та [«Про освіту»](#), зокрема в частині застосування державної мови в освітньому процесі.

Державна мова має використовуватися в освітньому процесі, під час проведення навчальних занять (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами), у спілкуванні педагогічних працівників, іншого персоналу закладів освіти як зі здобувачами освіти (вихованцями), так і між собою.

Враховуючи, що предмети «Українська мова» та «Іноземна мова» є в переліку предметів, винесених на державну підсумкову атестацію у формі зовнішнього оцінювання у 2023 році, доцільно систематично проводити підготовчі консультації для поліпшення якості засвоєння матеріалу.

Дистанційна та змішана форми навчання

Організація освітнього процесу може здійснюватись в очному і дистанційному режимах, або за змішаною формою, що поєднує очний і дистанційний режими.

Заклад освіти може організувати освітній процес із використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, доступних для учасників освітнього процесу.

Звертаємо увагу, що під час організації дистанційного та змішаного навчання слід виважено обирати електронні освітні ресурси, враховуючи їх дидактичну доцільність, фактологічну коректність змісту, відповідність навчальній програмі. Вибір цифрової платформи для використання в освітньому процесі заклад загальної середньої освіти здійснює самостійно з урахуванням технічних можливостей педагогів та учнів. Організуючи дистанційне навчання викладачі можуть скористатися методичними рекомендаціями, розміщеними на сайті Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Черкаській області в [розділі «Дистанційне навчання»](#).

При навчанні у дистанційному та змішаному режимах оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватись очно або дистанційно з

використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку (пункт 8 розділу I [Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти](#)).

В умовах дистанційного навчання фахові вміння педагога-словесника використовувати цифрові сервіси та онлайн-інструменти урізноманітнить освітній процес, створить можливості для розвитку творчої активності учнів, формування навичок добирати навчальну інформацію з різних інформаційних джерел, застосовувати медіаресурси для залучення контекстуальних зв'язків.

Розповіді про письменників варто супроводжувати презентаціями, слайди яких повинні містити максимум ілюстрацій і мінімум текстової інформації як пояснення до візуального матеріалу. Окремі слайди можуть бути доповнені гіперпокликаннями на відео та аудіоматеріали, що розміщені на освітніх платформах та надіслані учням через захищені канали зв'язку або саме в тому онлайн-сервісі, який викладачі використовують для навчання, – Google classroom чи Classtime. Такі презентації сприятимуть повторенню й узагальненню вивченого, глибокому осмисленню творчого доробку письменників, розумінню ідейно-тематичного та художнього значення творів. Під час онлайн-уроків викладачі-словесники можуть урізноманітнити освітній процес за допомогою завдань, що передбачають створення чатів або постерів у додатках Canva PlayBuzz, Miro, Jamboard; здійснення віртуальних мандрівок у музеї; аналіз фото, документів, пізнавальних текстів, розміщених на віртуальних дошках Jamboard, Padlet; участь в онлайн-опитуваннях, тестуваннях, змодельованих за допомогою Google Forms, Online Test Pad, Poll everywhere тощо.

Участь у предметних конкурсах

Стимулювання самовдосконалення учнівської молоді є необхідним фактором розвитку їхніх творчих здібностей, підвищення цікавості до предметів. Подібна мотивація здійснюється за умови проведення сучасних, змістовних уроків, насичених різноманітними творчими завданнями, а також залучення учнів до предметних конкурсів, тижнів, змагань, олімпіад, творчих заходів.

Звертаємо увагу викладачів, що участь здобувачів освіти в обласних, всеукраїнських, міжнародних мовно-літературних конкурсах передбачає тривалий підготовчий етап її учасників: більш поглиблене вивчення предметів, ознайомлення з додатковими джерелами інформації в рамках теми конкурсу, із критеріями оцінювання творчих робіт. У процесі такої підготовки в учнів

формується критичне мислення, зміцнюються світоглядні позиції, формується відповідальність за власний результат.

Зарубіжна література

Звертаємо увагу, що у 2022 році оновлено зміст навчальних програм із зарубіжної літератури. [Оновленій навчальній програмі «Зарубіжна література. 10 - 11 класи. Рівень стандарту»](#), наказом МОН України від 03.08.2022 № 698 надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки

України». Зміни у навчальні програми вносились у частині російської культури, історії у зв'язку з масовим вторгненням збройних сил російської федерації в Україну. Із навчальних програм вилучені твори російських і білоруських авторів. Натомість включені твори зарубіжних письменників відповідно до літературного процесу.

У навчальних програмах із зарубіжної літератури для 10 – 11 класів залишено для вивчення творчість М. Гоголя, В. Короленка, Т. Халілова, Ільфа і Петрова, В. Кузнецова «Бабин Яр».

Звертаємо увагу, що основою для поурочно-тематичного планування уроків зарубіжної літератури є чинні навчальні програми. Викладач має право самостійно розподіляти години на текстуальне вивчення творів, розвиток мовлення, позакласне читання, ураховуючи визначену кількість годин на опрацювання конкретного розділу. Він має змогу вільно і творчо підійти до організації навчальної діяльності на уроках зарубіжної літератури з урахуванням конкретних умов викладання, читацьких інтересів учнів.

Викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти здійснюють *українською мовою*. Твори зарубіжних письменників у курсі зарубіжної літератури вивчають в *українських перекладах*. Для зіставлення можливе залучення перекладів, переспівів іншими мовами, якими володіють учні (англійською, німецькою, французькою тощо). За наявності необхідних умов бажаним є розгляд художніх текстів (у фрагментах або цілісно) мовами

оригіналів. У такому разі предмет «Зарубіжна література» виконує додаткову функцію *вдосконалення володіння учнями іноземними та іншими мовами*.

Під час оцінювання зошита із зарубіжної літератури слід ураховувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог до оформлення орфографічного режиму).

Оцінку за ведення зошита із зарубіжної літератури виставляють на кожному курсі окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної.

У разі відсутності учня на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Оцінка за контрольний твір із зарубіжної літератури є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи, надпис у журнальній колонці «Твір» не роблять.

Оцінку за читання напам'ять творів із зарубіжної літератури виставляють у колонку без дати з надписом «Напам'ять».